

Plekbord

Informatieblad van heemkundekring Onsenoort

Colofon

Jaargang: 33
Maart 2012

Uitgave:

Heemkundekring Onsenoort
www.hkkonsenoort.nl

Secretariaat:

Grotestraat 103
5151 JD Drunen
tel: 0416-320995.
bestuur@hkkonsenoort.nl

Bank:

Rabobank 13.65.04.418
ING 1574.394 t.n.v
Heemkundekring Onsenoort
Nieuwkuijk

Redactie:

Kees van den Oord
Tel: 073-5130407
Toon Groot
Tel: 0416-375835

Inleveradres kopij:

Redactie Plekbord
Heusdenseweg 1
5154EJ Elshout

Kopij via e-mail:

plekbord@hkkonsenoort.nl

**Kopij volgende Plekbord
inleveren vóór: 15 april**

In dit nummer o.a.:

Flora, fauna en Landschap

Nieuwe burgemeester

Lezing in Elshout

Wie, Wat, Waar

Beste leden.

Er is een maand voorbij zonder veel activiteiten van de heemkundekring, maar dat gaat weer veranderen. De lente staat nu echt voor de deur, dus kunnen we er weer op uit. Met de fiets of een stevige wandeling maken. Ook hebben we al kennis kunnen maken met onze nieuwe burgemeester. We hebben weer wat vragen voor u van onze lezers. Er is aandacht voor een lezing in Elshout. Ook het thema flora, fauna en landschap komt weer aan bod.

Veel leesplezier.

Burgemeester Jan Hamming maakte kennis met de raadsleden

Op vrijdag 23 maart was door gemeente Heusden een dag gepland, waarop de nieuwe burgemeester, Jan Hamming, kennis kon maken met de zevenentwintig raadsleden. Een locatie werd gezocht en er moest een informatief programma gemaakt worden. Zeer vereerd was het bestuur van onze vereniging toen mevr. Elly de Graaf, griffier van de gemeente Heusden, vroeg of wij deze dag wilden organiseren. Wij hebben snel bevestigend geantwoord. Natuurlijk kozen wij als locatie Abdij Mariënkroon en maakten een programma waarin de burgemeester zijn kennismakingsgesprekken met de raadsleden kon hebben en onze vereniging een informatief programma kon verzorgen:

- Secretaris Bart Bearda hield een welkomstwoord, dankte de gemeente voor de prettige samenwerking en lichtte het programma toe.
- Vicevoorzitter Kees van den Oord vertelde over heemkunde in de gemeente Heusden.
- Bert van Opzeeland vertelde over de natuur in de gemeente Heusden.
- Anton van der Lee over de geschiedenis van kasteel Onsenoort en Abdij Mariënkroon.
- Gerard Pelders en John Schellekens verzorgden de rondleiding naar de abdijkerk en –museum, naar onze heemkamer, over het abdijterrein en naar De Plekhoek, waar leden van de archeologische werkgroep hun werkzaamheden demonstreerden.
- Rini Wouters maakte een groot aantal foto's en een selectie daarvan staat op onze website:
www.hkkonsenoort.nl/nieuws.

Het was een zeer geanimeerde bijeenkomst, waarbij de raadsleden op informele wijze contact hebben gehad met de nieuwe burgemeester met als pluspunt voor onze heemkundekring, dat de raadsleden kennis hebben gemaakt met de veelzijdigheid van onze vereniging.

**HEBT U LICHAMELIJKE EN/OF ANDERE GEZONDHEIDSKLACHTEN,
LAAT UW WONING DAN EENS AARDMAGNETISCH ONDERZOEKEN
OP GEZONDHEIDBELASTENDE INVLOEDEN VAN WATERADERS.**

**ALS WICHELROEDELPER MET MEER DAN 25 JAAR ERVARING, KAN IK U DE JUISTE
INZICHTEN EN ADVIEZEN GEVEN OM VAN UW KLACHTEN AF TE KOMEN.
ALS LID VAN HEEMKUNDEKRING ONSENOORT KRIJGT U 10% KORTING
OP HET TARIEF VAN EEN DERGELIJK ONDERZOEK.**

**WICHELROEDELPER KEES VAN SPIJK
LOON OP ZAND TELEFOON 0416 532348
WWW.PRAKTIJKKEESVANSPIJK.NL**

Extra lezing "Groeten uit Elshout"

De geplande lezing op 6 april was in 5 dagen uitverkocht, daarom heeft de Buurtvereniging "de Rooie Hoek" besloten om een extra lezing te houden tegen op **vrijdag 20 april** aanstaande, in café "t Oude Tramstation", Heusdenseweg 16 in Elshout.

Hoe zag Elshout er honderd jaar geleden uit? Wat is er vooral de laatste vijftig jaar veranderd aan het dorpsgezicht? Op deze vragen krijgt u antwoord als u de lezing "Groeten uit Elshout" bezoekt.

Toon Groot, lid van de heemkundekring Onsenoort, toont u een virtuele wandeling door Elshout en laat u oude ansichtkaarten zien van dit prachtige boerendorp zoals het er vroeger uitzag. Ook de veranderingen heeft hij op foto's vastgelegd. Het zal U verbazen wat er aan schoonheid verloren is gegaan, zoals de Mariakapel, het broederklooster, het gemeentehuis, de korenmolen en nog tal van boerderijen, winkels en huizen. Zelfs het buurtschap "Het Haike", dat geheel verdween bij de aanleg van de A59, komt aan bod. Toch is ook nog veel bewaard gebleven en fraai gerestaureerd in dit mooie Langstraatse dorp.

Oude ansichtkaart uit 1900

De Elshoutse Zeedijk

Na de pauze neemt hij u mee naar het noordelijke gebied van Elshout, een natuurgebied in ontwikkeling tussen de Elshoutse Zeedijk en de N 267. Hij laat u foto's zien van de Elshoutse wielen, de oude sluizen, de Hooibroeken met zijn eendenkooi en tenslotte het natuurgebied Pax, waar zich sinds enkele jaren een ooievaarskoppel heeft gevestigd. Ook de flora en fauna krijgen ruim de aandacht.

De aanvang van de lezing is om 20.00 uur en ze is rond 22.30 uur afgelopen.

De toegangskarten kosten € 3,00 inclusief koffie.

Als u deze lezing wilt bijwonen kunt u telefonisch kaarten bestellen bij Gonda Klijn, tel: 0416- 379789 of de kaarten afhalen op Heusdenseweg 21a in Elshout.

Ook kunt U uw kaarten bestellen via e-mail.

Stuur dan een e-mail naar: groot.r@home.nl

Excursie naar Brabant Plant BV in Haarsteeg

Er zijn nog enkele plaatsen vrij voor de rondleiding op vrijdagmiddag 30 maart op het bedrijf Brabant Plant BV, waar Willy v.d.Berk in 1969 met een plantenkwekerij begonnen is.

Opgave kan alleen telefonisch bij het secretariaat (0416-320995). De excursie begint om 13.30 uur en zal ca. 2-2,5 uur duren. Begonnen wordt met een inleiding door Willy's oudste zoon, de huidige directeur-eigenaar Tiny, in de bedrijfskantine welke alleen bereikbaar is via de poorten aan de Tuinbouwweg in Haarsteeg.

De kosten voor de excursie bedragen € 5,00 per persoon en het totaal ontvangen bedrag zal worden overgemaakt aan een nog nader te bepalen goed doel.

Voor meer bedrijfsinformatie: zie www.brabantplant.nl

Opsporing verzocht.

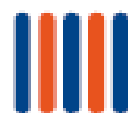
Met deze oproep wil ik graag de lezers van het Plekbord uitnodigen om te reageren het volgende verzoek: Ik ben zojuist in overleg met de Heemkundekring Engelen gestart en sta aan het begin van een zoektocht. Ik heb het plan opgepakt om wetenswaardigheden over de vormen van handhaving en hun ontwikkelingen binnen Engelen op te sporen. Dit betekent dat ik vanaf 1800 in archieven e.d. na ga wat er over de handhaving en opsporing (veldwachters, rijks- en gemeentepolitie en momenteel regiopolitie) bekend is.

Met name vanaf 1800 tot 1945 zal dit enig spuurwerk vergen. Een apart chapter is de oorlogsperiode. Mogelijk dat dit in samenspraak met een ander project valt te combineren.

Mijn vraag: Laat uw gedachten hierover gaan en laat dit aan mij weten, al is het nog zo beperkt of kort.

U kunt mij bereiken op 073 – 6210778 of 06 – 10148293 of per e-mail: jj.brandhorst@gmail.com

Voor evt. informatie of foto's kunt U rekenen op discretie en privacy.

Schel

Bureau voor elektro-
en installatietechniek

verwarming

elektra

gas

water

licht

Duurzame
warmte en koeling
uit de grond via
warmte pomp

www.schel.nl

UNICETO-VIM

Elshout | Tel. (0416) 32 10 50

Flora, fauna en landschap

In de gemeente Heusden en directe omgeving loopt een aantal projecten waarbij heemkundekring "Onsenoort" is betrokken. Zij neemt hieraan deel voor wat betreft haar kennis van flora, fauna, landschap, archeologie en (cultuur)historie. In het Plekbord wordt maandelijks in het kort aandacht geschonken aan één van de projecten.

Deel 2: Afgraven Honderdmorgen

In opdracht van waterschap Aa en Maas is in 2011 ca. 18 ha. grond afgegraven in de Honderdmorgen in de gemeente Vught. Het gebied de Honderdmorgen ligt tussen het Jeroen Bosch Ziekenhuis en het Drongelens Kanaal. Bij het afgraven kwam ongeveer 90.000 m³ grond beschikbaar dat onder andere voor een deel van de geluidswal in Vlijmen werd gebruikt. Het grootste gedeelte van het zand werd eind 2011 in depot gezet, omdat er nog geen afzetmarkt voor was. Een deel van het zand in depot dient te worden gezeefd, omdat er mogelijk nog munitie van de tweede wereldoorlog in aanwezig is. Er werden al een aantal brisantgranaten gevonden. De bedoeling van het project is het creëren van nieuwe natuur en om meer ruimte te hebben voor de berging van water, als onderdeel van het project Hoogwateraanpak 's-Hertogenbosch (HoWaBo). De grond werd afgegraven tot op het witte zand. Tevens werd een aantal poelen aangelegd. Het uitgangspunt is om onder andere blauwgraslanden terug te krijgen, zoals deze nog te vinden zijn in de Moerputten. Hierin komen zeldzame planten voor zoals de Spaanse ruiter, de blauwe knoop en de grote pimpernel. De grote pimpernel is de waardplant voor de vlindersoorten pimpernelblauwtje en donker pimpernelblauwtje, die hierop hun eitjes leggen. In januari 2012 werd een zaadmengsel vanuit de Bijenweide, een blauwgrasland in de Moerputten, in de Honderdmorgen uitgezaaid.

Tot nu toe zijn in de ondergrond geen archeologische waarden aangetroffen. Er werden wel twee ijzeren kanonskogels gevonden van ongeveer 10 kg. Deze werden waarschijnlijk door de Bosschenaren vanaf de stadswal of fort Isabella afgeschoten op de stelling van Frederik Hendrik bij zijn aanval op 's-Hertogenbosch in 1629. Een van de kanonskogels werd ter datering voorgelegd aan het Legermuseum in Delft. De reactie was: "helaas is het onmogelijk om kanonskogels te dateren. Ze zijn door de eeuwen heen hetzelfde gebleven van samenstelling en vorm, zodat de datering niet nader gegeven kan worden dan 1400-1850. De enige dateringsmogelijkheid is de archeologische context." Een deel van de stelling van Fredrik Hendrik liep vanaf de Vughtsche Heide naar de Moerputten en heette Hollandsche Dijk. Dit deel verbond het kwartier van Frederik Hendrik in Vught met het kwartier van Rees dat in het oostelijke deel van de Moerputten lag. De stelling liep evenwijdig aan de huidige

Honderdmorgense Dijk. De heemkundekring is vanuit haar natuur- en archeologische kennis bij het project betrokken.

Bert van Opzeeland

De Dierentuin

Zaterdag 4 februari 2012 stond ons kerkdorp Elshout volledig in het teken van de Boerenbruiloft. Daar werd Drunenaar Willem Klerx in de onecht verbonden met een Elshoutse schone. De ambtenaar van de boerenstand gaf aan dat Willem afkomstig is uit buurtschap "De Dierentuin". Dit ligt aan de Grotestraat tussen de Achterstraat en de kruising Grotestraat/Admiraalsweg/Dillenburgstraat. Niemand van het gezelschap wist hoe het buurtschap aan de naam komt. U misschien wel. Laat maar weten dan kan ik er mee naar Willem. Wij weten nog van niks.

Met vriendelijke groet,

Jan van Engelen

Rondleidingen Abdi Mariënkroon

Regelmatig organiseert onze vereniging rondleidingen op de abdi voor buurtverenigingen, scholen, heemkundekringen, families etc. Het afgelopen jaar 2011 hebben we maar liefst 17 rondleidingen gehad. De rondleidingen duren 2-3 uur en een programma kan zijn:

- presentatie over de geschiedenis van abdi Mariënkroon, kasteel Onsenoort en het project "Grachtvondsten".
- presentatie door de Stichting Mariapoli Mariënkroon.
- rondwandeling over het abdijterrein en uitleg bij markante plaatsen.
- bezoek aan de archeologische tentoonstelling in de abdijtoren.
- bezoek aan "De Plekhoek"; het depot en de werkruimte van de archeologische werkgroep.

Bent u geïnteresseerd, neem dan contact op met het secretariaat.

Opslagruimte gevraagd

Wie kan onze vereniging, voor een periode van 1-2 jaar, helpen met enkele vierkante meters opslagruimte? Het gaat om de opslag van enkele vitrines, glasdeuren en meranti boekenplanken. Bel hierover svp met het secretariaat.

SALDAD Salaris advies- en administratie kantoor	S æ	P.Klerks Financieel advies- en administratie kantoor	F æ
Diepenbroekstraat 11, 5151 KE Drunen / Kerkstraat 74, 5154 AR Elshout			
Telefoon 0416-665396 / 372685		www.saldad.nl	
Meer dan 25 jaar een vertrouwd adres voor uw salaris en financiële administratie			

Wie, Wat, Waar

We hebben weer een fraaie foto voor u uit een ver verleden. Het zijn schoenmakers uit Haarsteeg. Een aantal namen is bekend, maar er ontbreken er nog een paar. Kan iemand ons daar mee verder helpen?

Zittend in de stoel: Adriaan van Helvoirt. Geheel rechts: Cisca Grietjes, geboren 3-1-1904, overleden 3-4-2008, getrouwd met Mathieu Junggeburth.
Bovenste rij geheel links: Jan van Helvoirt (Jan Strik).
Bovenste rij 2e van links: Mathieu Junggeburth.
Bovenste rij 4e van links: Herman Grietjes.

Hebt U informatie over bovenstaande foto dan kunt contact opnemen met de redactie van het Plekbord. (zie colofon)

Gratis Boeken

Er zijn nog enkele boeken bij het secretariaat af te halen van;
- Lage landen Hoge sprongen. Nederland in beweging 1898-1998 (240 pagina's)
- Vermeer in het licht. Conservering, restauratie en onderzoek. (46 pagina's)

Tapwandeling op zondagmiddag

Bezoekers aan Heusden Vesting kunnen elke zondagmiddag de kans benutten om als passant last minute mee te gaan met een stadgids. Het is een wandeling die u een goed beeld geeft van de mooiste en meest interessante plekken van de stad. De gids vertelt u in vijf kwartier iets over de historie, over de vestingwerken, de restauratie van de stad en markante gebouwen. De start is steeds om 14.30 uur bij het Bezoekerscentrum aan de Pelsestraat 17 in Heusden Vesting. De kosten bedragen € 4,50 p.p. Let op! Niet op 8 april; in plaats van Eerste Paasdag is de wandeling op 9 april, Tweede Paasdag, gepland. In april kunt u de zondagmiddagwandeling combineren met een mini bier / likeurproeverijtje inclusief kaasworst-plankje en nootjes. De prijs per persoon is dan € 11,00. Voor de Tapwandeling dient u voorafgaand te reserveren, uiterlijk zaterdagmiddag tot 16.00uur.

Voor meer informatie zie ook: www.hbtheusden.nl, of neem contact op met het Heusdens Bureau voor Toerisme tel.(0416)-66 21 00 of e-mail : info@hbtheusden.nl.

Magazine Rijk Heusden

Magazine "Rijk Heusden" is een uitgave van de Stichting Rijk Heusden. In het blad voor elk wat wils: aanraders voor een leuk dag uit. Tal van toeristische pareltjes in de gemeente Heusden worden belicht, inclusief Rijk Heusden arrangementen. Het magazine is verkrijgbaar bij het Heusdens Bureau voor Toerisme, VVV's in de regio, de deelnemers, de bibliotheken en de gemeentehuizen in de gemeente Heusden.

de Wit elektrotechniek

- Elektrotechnische installaties
- Telematica
- Beveiliging
- Bijzondere installaties
- 24-uurservice

Th. Edisonweg 21, 5151 DH Drunen
Tel. 0416 - 37 31 40, Fax 0416 - 37 32 71
www.dewitelektro.nl

Als elektrotechnisch totaalinstallateur maken wij al meer dan 45 jaar uw hooggespannen verwachtingen waar. Wij verzorgen de meest inventieve oplossingen voor installatieprojecten in de woningbouw, utiliteitsbouw en industrie. Snel en vakkundig. Kwaliteit tot in de fijnste vezels tegen een scherpe prijs!

KWALITEIT TOT IN DE FIJNSTE VEZELS

**Inleveren kopij volgende plekbord
vóór 15 april**